

Proces cyfryzacji Polski Autor tekstu: Jarosław Szczepanik

Ze względu na wykonywany zawód ciągle obserwuję proces cyfryzacji Polski. Trzeba przyznać, że proces cyfryzacji Polski w wielu obszarach po przejęciu władz przez PiS znacząco przyspieszył, a co ważne wyraźnie został „ukierunkowany”. Niestety w wielu obszarach nie dzieje się nic choć potrzeby są ogromne.

Największe sukcesy

Największy obecny sukces odnośnie cyfryzacji to bezsprzecznie portal obywatel.gov.pl (<http://obywatel.gov.pl>).

Trzeba przyznać, że w ciągu półtora roku udało się wdrożyć portal, który rzeczywiście jest pomocny w załatwieniu wielu spraw urzędowych.

Co prawda brakuje tam jeszcze wielu istotnych funkcjonalności, a liczba obsługiwanych urzędów nadal jest stosunkowo skromna, ale mimo wszystko jest to bardzo użyteczny portal, od którego należy zacząć próbę załatwienia spraw urzędowych.

The screenshot shows the homepage of the OBYWATEL.GOV.PL BETA portal. At the top, there is a search bar with the placeholder text "Zacznij wpisywać nazwę szukanej usługi" and a blue "Szukaj" button. Below the search bar is a grid of service categories. The categories include: "Dokumenty i dane osobowe" (Right of driving, personal ID, passport, change of personal data), "Kierowcy i pojazdy" (Right of driving, registration and vehicle registration), "Wyjazd za granicę" (EKUZ, passport, passport for children, travel declaration and return), "Najpopularniejsze usługi" (Check if your personal ID is ready, Check if your passport is ready, Personal ID - information on documents, Upload to ID or passport, Get personal ID), "Małżeństwo" (Civil marriage and recognition, marriage act, change of name), "Dzieci" (Birth, kindergarten, Family Card, Family Support and Allowance), "Edukacja" (School, studies, certificates, financing of textbooks), "Zgon" (Burial certificate, act of burial, burial declaration), "Zaświadczenia i odpisy" (Certificate of non-criminality, birth records, birth act, birth records and other), "Nieruchomości i środowisko" (Building a house, housing for the young, tree felling, geodesy and cartographic work), "Zasiłki i pomoc finansowa" (Parental leave), "Ochrona zdrowia i ubezpieczenia społeczne" (Health protection and social security), "Meldunek" (Temporary registration, registration). On the right side, there are statistics: "175 wszystkie usługi zobacz >" and "35 usługi online zobacz >". At the bottom right, there is a link "Nie ma usługi, której szukasz? Napisz do nas >".

Kolejnym sporym sukcesem rządu jest stosunkowo bezbolesne wdrożenie jednolitych plików kontrolnych (JPK) co z punktu widzenia procesu kontroli przedsiębiorstw i urzędów jest bardzo istotne.

Inna rzecz, że pliki te nie są jeszcze stosownie przetwarzane, gdyż zawartość tych plików powinna być automatycznie wprowadzana do ogromnej hurtowni danych, gdzie w oparciu o stosowne algorytmy (najlepiej sztucznej inteligencji) wyszukiwane byłyby „podejrzane” transakcje.

O ile mi wiadomo takiej hurtowni danych jeszcze nie ma. Na dodatek jest jeszcze gorzej bo z mojej wiedzy wynika, iż Urzędy Skarbowe nie mają nawet aplikacji umożliwiającej przeglądanie w usystematyzowany sposób danych z plików JPK.

Popularyzację podpisu elektronicznego przez kilka ministerstw także należy uznać za pozytywną zmianę — w XXI wieku podpis elektroniczny powinien stać się już głównym sposobem autoryzacji. Kwalifikowany podpis elektroniczny jest jednoznaczny i niemal niemożliwy do podrobienia. Profil Zaufany można traktować jako pomocniczy dla czynności drobnych, ale

niewystarczający do niemal żadnej urzędowej sprawy.

W zakresie podpisu elektronicznego bardzo ważne jest ciche „przejęcie” kontroli nad Krajową Izbą Rozliczeniową SA przez Skarb Państwa (pośrednio przez NBP i kontrolowane banki). KIR SA jest bowiem jednym z dwóch głównych wystawców kwalifikowanych podpisów elektronicznych. KIR SA jest także dostawcą innej usługi promowanej przez Ministerstwo Cyfryzacji, a mianowicie usługi dedykowanej dla urzędów i umożliwiającej dokonanie płatności petentom bezpośrednio przy urzędniku za pomocą smartfonu.

Spółki Skarbu Państwa

W spółkach Skarbu Państwa przygotowywana jest duża ilość projektów informatycznych, zarówno w obszarach kluczowych jak i obszarach pomocniczych choć niestety niewiele z nich jest realizowanych.

Większość dużych spółek Skarbu Państwa posiada już najczęściej duży system ERP (niestety najczęściej są to rozwiązania koncernów niemieckich, bądź amerykańskich), które służą do obsługi kluczowych procesów w spółkach, ale nadal wiele obszarów nie jest obsługiwanych w wystarczający sposób.

Pojawia się wiele przetargów i zapytań odnośnie projektów systemów pomocniczych w tym niektóre wymagające naprawdę zaawansowanych rozwiązań informatycznych (np. system automatyzacji ważenia pojazdów czy też systemy do głosowego rozpoznawania adresów na przesyłkach).

Niektóre spółki Skarbu Państwa mają też niestety długą historię wdrożeń wielu systemów w sposób niejednolity i w praktyce większość z tych systemów należy zastąpić. Przykładem takich spółek są kopalnie węgla czy Poczta Polska SA. Odnośnie kopalń węgla niestety nie widać znaczącej poprawy odnośnie spójnego zarządzania projektami informatycznymi, ale niektóre spółki Skarbu Państwa w tym Poczta Polska SA w bardzo szybkim tempie starają się uporządkować/wymienić posiadane systemy informatyczne.

W praktyce chyba najważniejsze odnośnie spółek Skarbu Państwa to posiadanie spójnej długofalowej strategii rozwoju IT i konsekwentna realizacja tej strategii.

Bardzo istotne jest również długofalowe podejście do systemów informatycznych, które mają działać nawet 15 lat i dłużej co dzięki zachowywaniu wstecznej kompatybilności obecnych systemów informatycznych jest już jak najbardziej możliwe. Istotne jest również zachowanie pełnej kontroli nad rozwojem posiadanych systemów i optymalnym jest, gdy własny zespół IT posiada wiedzę odnośnie rozwoju tych systemów (nawet jeśli utrzymanie świadczą firmy trzecie).

Często celem uniezależnienia się od jednego dostawcy w umowach pojawiają się zapisy odnośnie przekazania kodów źródłowych, ale to oczywista utopia biorąc pod względ poziom komplikacji obecnych systemów informatycznych.

W praktyce realne samodzielne utrzymywanie i rozwój umożliwiają niemal wyłącznie systemy posiadające możliwość tworzenia funkcjonalności biznesowych w wewnętrznym języku programowania.

Zrozumienie powyżej opisanych procesów „życia” systemów informatycznych w spółkach Skarbu Państwa jest coraz większe i kładziony jest coraz silniejszy nacisk na to w jaki sposób systemy będą utrzymywane oraz rozwijane — pojawiają się np. wymogi nawet 5-letniego utrzymania w cenie oferty.

Nie mniej jednak mimo widocznego postępu w wielu spółkach Skarbu Państwa niestety jest też wiele spółek, w których nie widać znaczącego postępu odnośnie długofalowego spójnego zarządzania IT np. wspomnianych powyżej kopalń węgla kamiennego.

Sądownictwo

Niestety w wielu obszarach nie dzieje się niemal nic odnośnie IT i typowym przykładem jest sądownictwo.

Trzeba przyznać, że w tym zakresie oprócz portalu na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości, gdzie można składać wnioski do sądów (głównie odnośnie KRS) niewiele się zmieniło.

E-sad.gov.pl jest już jakimś archaizmem. Jediną przeglądarką, na której jeszcze działa jest Firefox, ale i tak obsługa tego portalu przypomina drapanie się pod lewym uchem prawą ręką mając ją jednocześnie pod kolanem.

Nie wspomnę, że e-sad.gov.pl nigdy nie był sądem tylko skrzynką podawczą i nie można było w nim prowadzić spraw, więc każdy pozwany, który chciał bronić swoich praw musiał się odwołać,

a dalsze postępowanie było już toczone w zwykłym sądzie.

Już naprawdę na absurd zakrawa fakt, że nie da się w e-sad.gov.pl załączyć plików z dowodami.

Aż się prosi, aby drobne sprawy prowadzić w oparciu o E-Sąd 2.0 z wykorzystaniem wyłącznie komunikacji elektronicznej. Dzięki takiemu rozwiązaniu wiele osób mogłoby skutecznie bronić swoich praw, których obecnie obrona jest nieopłacalna finansowo zwłaszcza odnośnie niesłusznych drobnych żądań finansowych np. firm telekomunikacyjnych czy instytucji finansowych.

Sądy powinny być też wyposażone w jednolity system umożliwiający prowadzenie spraw i archiwizację dokumentacji w taki sposób, aby pełna dokumentacja ze spraw była przechowywana w postaci elektronicznej i uprawnione osoby (strony postępowania, sędziowie sądu apelacyjnego, ..) miały do niej wgląd poprzez stosowny portal/systemy wewnętrzne — portalem dostępowym dla stron mógłby być odpowiedni moduł E-Sądu 2.0

Obecnie przygotowwany jest projekt wdrożenia systemu do obsługi nagrań z sal sądowych (wraz z rozpoznawaniem mowy), ale o ile mi wiadomo projekt ten nie jest częścią pełnego projektu cyfryzacji sądów, a na dodatek wszystko wskazuje na to, że projekt będzie realizowała komercyjna spółka, która nawet nie przekaze kodów źródłowych, ani praw do samodzielnego rozwoju oprogramowania.

Administracja

Tak jak napisałem powyżej w administracji oprócz poniżej wymienionych mankamentów nastąpił spory postęp głównie za sprawą portalu obywatel.gov.pl i postępującej centralizacji. Niemniej jednak i tu nie obyło się bez błędów.

W administracji Ministerstwo Cyfryzacji próbuje słusznie scentralizować zarządzanie projektami informatycznymi oraz dostarczyć jednolite narzędzia dla administracji (obecnie chodzi głównie o system do obiegu dokumentów).

Projekt stworzenia EZD RP ruszył w czerwcu 2016 - <https://mc.gov.pl/aktualnosci/rusza-projekt-ezd-rp>, ale niestety jest to projekt tworzony od zera. Tak duży system będzie tworzony co najmniej przez 3 lata, a realnie będzie można taki system uruchomić w głównych jednostkach administracji po kolejnych 3 latach stabilizacji systemu. Co ciekawe system o niezbędnych funkcjonalnościach i uruchomiony już w wielu jednostkach administracji rządowej został stworzony przez Podlaski Urząd Wojewódzki <https://ezd.gov.pl/www/index>.

Nienajlepszym krokiem jest też tworzenie systemu na licencji otwartej, gdyż dostęp do kodu źródłowego daje dużo większe możliwości ataku na taki system niż w przypadku systemów o licencji zamkniętej.

Dopiero teraz Ministerstwo Cyfryzacji przygotowuje projekt centralnego systemu do akceptacji oraz nadzorowania wszystkich projektów informatycznych w administracji, a moim zdaniem powinien być to pierwszy projekt Ministerstwa Cyfryzacji.

Osobiście uważam, że powinien być to projekt znacznie szerszy i służyć nadzorowaniu wszystkich projektów, gdzie wydawane są środki Skarbu Państwa. Nadzór realizowaliby pracownicy stosownych ministerstw.

Służba zdrowia

Ministerstwo Zdrowia przygotowało ustawy odnośnie zmian w służbie zdrowia, gdzie przewidziano między innymi likwidację NFZ.

Niestety pracownicy Ministerstwa Zdrowia wydają się nie rozumieć, iż wdrożenie tak ogromnej zmiany wymaga wdrożenia ad hoc kilku ważnych systemów centralnych.

Ilość systemów, które będzie należało wyłączyć, bądź w najlepszym przypadku drastycznie zmodyfikować i które do tej pory pracowały w poszczególnych NFZtach jest naprawdę znaczna.

Od 1,5 roku nie widać żadnej zmiany w systemach medycznych, a wizja, gdzie pacjent będzie mógł poprzez internet mieć wgląd do wszystkich swoich badań/wizyt/.. oraz dostęp do wyników badań w postaci plików DICOM wydaje się bardzo odległa.

Duże wątpliwości można mieć również odnośnie przekazania projektu stworzenia nowych systemów informatycznych odnośnie ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych bezpośrednio ZUS. Według mojej oceny ZUS nie jest przygotowany do zrealizowania takiego projektu — pracownicy ZUS nie posiadają odpowiedniego doświadczenia, a w samym ZUS nie ma wdrożonych odpowiednich procedur do zrealizowania tak dużego projektu. Według mojej oceny projekt ten powinien zostać

zrealizowany przez Ministerstwo Cyfryzacji.

Co powinno się zmienić?

Wg mojej opinii Ministerstwo Cyfryzacji powinno pójść na zakupy. Mogłoby dokonać akwizycji zorganizowanych części polskich przedsiębiorstw IT i jednostek administracyjnych (np. odnośnie ezd w Podlaskim Urzędzie Wojewódzkim) posiadających stosowne technologie.

W ten sposób dosłownie z dnia na dzień MC wyposażyłyby się w stosowne systemy informatyczne, które odpłatnie mogłoby dalej wdrażać w wyżej wymienionych obszarach. Samych wdrożeń mogłoby wykonywać spółki komercyjne, przy czym stworzony podczas wdrożeń kod zawsze przechodziłby na własność Ministerstwa Cyfryzacji.

Wartych akwizycji przedsiębiorstw/jednostek posiadających wysokie technologie osoby znam co najmniej kilka.

Wg mojej oceny Ministerstwo Cyfryzacji powinno również przejąć pod nadzór także inne spółki Skarbu Państwa odpowiedzialne za informatyzację najczęściej w wybranych segmentach rynkowych np. PKP Informatyka SA. Centralizacja byłaby korzystna również w tym zakresie.

Ministerstwo Cyfryzacji powinno również zadbać w znacznie większym stopniu o bezpieczeństwo informatyczne i do tego celu:

— zwiększyć rolę spółki Exatel SA jako głównego dostawcy internetu oraz usług głosowych w administracji — sama spółka Exatel SA powinna przejść pod bezpośredni nadzór Ministerstwa Cyfryzacji,

— dokonać akwizycji spółek posiadających sieci szkieletowe, bądź też samych sieci szkieletowych zwłaszcza odnośnie przedsiębiorstw, których właścicielem jest Skarb Państwa (między innymi wskazanej powyżej Exatel SA),

— uruchomić dużą komórkę w obrębie Ministerstwa Cyfryzacji nadzorującą systemy informatyczne w administracji pod względem bezpieczeństwa. Trudno zakładać, iż rolę specjalistów od bezpieczeństwa będą pełnili administratorzy w niewielkich urzędach — wysokiej klasy specjaliści od bezpieczeństwa IT są bardzo drodzy.

Podsumowanie

Mimo wskazanych braków proces cyfryzacji Polski następuje i tempo choć mogłoby być większe wydaje się zadawalające zwłaszcza biorąc pod uwagę, że to dopiero początek nowego otwarcia tego procesu.

Bardzo ważne jest spójne zarządzanie procesem cyfryzacji, którego co prawda jeszcze nie udało się osiągnąć choć prace nad tym trwają. Dla porównania za czasów PO-PSL proces cyfryzacji był niemal całkowicie zdecentralizowany więc obecny stan jest nieporównywalnie lepszy.

Jarosław Szczepanik

Członek Polskiego Stowarzyszenia Racjonalistów, organizator "Kawiarnii Ateistów", informatyk

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 26-03-2017)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,10098) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,10098>)

Contents Copyright © 2000-2015 Mariusz Agnosiewicz
Programming Copyright © 2001-2015 Michał Przech

Właścicielem portalu Racjonalista.pl jest Fundacja Wolnej Myśli.
Autorem portalu jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie elementy tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki prezentuje.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl